บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการใช้รายการวิทยุโรงเรียนศิลปศึกษาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ว่า การใช้รายการวิทยุโรงเรียนในการสอนศิลปศึกษา ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระฟาติมา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 จำนวน 100 คน เป็นนักเรียนชาย 54 คน นักเรียนหญิง 46 คน จาก 2 ห้องเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) จากห้องเรียนจำนวน 5 ห้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก.ของดร.อี พอล ทอร์แรนซ์ (Torrance Test of Creative Thinking, Figural Form A.) ซึ่งใช้เป็นแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของตัวอย่างประชากร ก่อนและหลังการทดลอง

2. รายการวิทยุโรงเรียนศิลปศึกษาสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จัดทำโดยศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมการผลิตรายการ และใช้ออกอากาศในปีการศึกษา 2534 จำนวน 4 รายการ สำหรับนำไปใช้สอนกลุ่มตัวอย่างประชากรสัปดาห์ละครั้ง เป็นเวลา 4 สัปดาห์

3. คู่มือการสอนวิทยุโรงเรียน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้ผู้สอนได้ศึกษาและเตรียมการสอน รวมทั้งดำเนินการสอนตามที่กำหนดไว้

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ไปทดสอบนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการทดลองโดยสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้รายการวิทยุ

โรงเรียนแก่นักเรียน สัปดาห์ละครั้ง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ เมื่อทำการทดลองครบ 4 ครั้งแล้วจึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์อีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่าความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การใช้รายการวิทยุโรงเรียนศิลปศึกษา ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนศิลปศึกษาโดยการใช้รายการวิทยุโรงเรียน มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การสอนศิลปศึกษาโดยการใช้รายการวิทยุโรงเรียนนั้น บรรยากาศในการเรียนจะเป็นบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่เข้มงวด เนื่องจากเนื้อหาของรายการจะเป็นเรื่องราวที่สนุกสนานหรือเป็นการพูดคุยของผู้ดำเนินรายการกับนักเรียนอย่างเป็นกันเอง ซึ่งบรรยากาศในการเรียนนี้จะมีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนดังที่ น้อมฤดี จงพยุหะ (2518 : 142-143) ได้เสนอไว้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเรียนรู้เป็นสำคัญ . . . ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจะหมดไปถ้าครูเข้มงวดกับเนื้อหาตามหลักสูตรเพียงอย่างเดียว สิ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการสร้างสรรค์ก็คือ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี และเร้าใจให้นักเรียนแสดงออกทางการสร้างสรรค์ให้สูงขึ้นเรื่อยๆ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระในการคิดและการแสดงออกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ โรเจอร์ส (Rogers, 1959: 78-90 อ้างถึงในอารมณ์ ทักษิณ, 2526: 9-10) ได้ศึกษาพบว่า สถานการณ์ที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้นั้น ได้แก่ สถานการณ์ที่บุคคลรู้สึกปลอดภัย ซึ่งเกิดจากความรู้สึกว่าตนเองมีค่า เป็นที่ยอมรับของคนอื่น มี

อิสระในการแสดงออก โดยที่การแสดงออกนั้นไม่มีการวัดผลหรือประเมินผล ซึ่งผลการศึกษาของโรเจอร์สนี้สอดคล้องกับการเสนอกิจกรรมของรายการวิทยุโรงเรียน ซึ่งจะไม่เสนอกิจกรรมที่กำหนดรูปแบบตายตัว แต่จะให้อิสระแก่นักเรียนในการคิดหรือกำหนดรูปแบบของกิจกรรมเอง นอกจากนี้เดวิด แกรี่ เอได้เสนอบทความซึ่งกุญชรี ค้าขาย (2519 :7-10) ได้สรุปถึงหลักเกณฑ์ในการสอนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ 3 ประการโดยประการแรกได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับประกอบกิจกรรม ว่าเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งการใช้รายการวิทยุโรงเรียนในการสอนครั้งนี้ ได้มีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างพรั่งพร้อม ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวจะเป็นชนวนที่จะจุดความคิดหรือท้าทายให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ ประการที่สองคือ เรียนรู้การสร้างสรรค์โดยการกระทำ ซึ่งกุญชรี ค้าขาย ได้สรุปว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์คือการที่ได้คิดจริงๆ ได้รับความคิดใหม่ๆ ให้เรียบเรียงความคิดหลายๆ ความคิดเข้าด้วยกันในแนวใหม่ ให้แก้ปัญหา ดังที่นักจิตวิทยาคือ เทลด์สัน เทรฟฟินเกอร์และบาร์ลกา ได้ทำการทดลอง ซึ่งในข้อนี้ก็ตรงกับลักษณะของรายการวิทยุโรงเรียนที่มุ่ง"จุดความคิดให้แก่ผู้เรียน ให้นำไปคิดต่ออย่างอิสระ ให้ได้ตัดสินใจ ได้ทดลองปฏิบัติและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น " โดยที่นักเรียนจะได้รับแนวทางจากรายการวิทยุ และแรงกระตุ้น ยั่วยุให้คิดต่อหรือคิดหาวิธีการอื่น แล้วทดลองทำตามที่คิดโดยไม่เน้นที่ความผิดความถูก เช่น กิจกรรมงานโครงสร้าง นักเรียนจะต้องคิดออกแบบงานโครงสร้าง เลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมหรือแปลกตา น่าสนใจ รวมทั้งคิดหาวิธีเชื่อมหรือติดวัสดุแต่ละชิ้นเข้าด้วยกัน และตกแต่งรายละเอียดให้สวยงามประณีตหรือสมจริง นอกจากนี้ในบางกิจกรรมจะกำหนดให้นักเรียนนำผลงานมารวมกันเพื่อจัดเป็นเรื่องราว ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้ความคิดจินตนาการต่อไปอีก จากการปฏิบัติกิจกรรมในลักษณะเช่นนี้น่าจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่นักเรียน ทั้งด้านความคิดแคล่วคล่อง ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออ ส่วนประการที่สามคือ บรรยากาศในการเรียนที่ควรจะเป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับและการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึงแล้วในตอนต้น จากผลการวิจัยดังกล่าวมาข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถที่จะพัฒนาได้ด้วยวิธีการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด และอยากทดลองปฏิบัติ ในบรรยากาศที่ให้ความรู้สึกผ่อนคลายและเป็นอิสระ รวมทั้งมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติกิจกรรม

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ด้านที่เพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ ความคิดแคล่ว-

คล่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนศิลปศึกษาโดยใช้รายการวิทยุโรงเรียนในแต่ละครั้ง นักเรียนจะถูกกระตุ้นให้ใช้ความคิดสำหรับตอบคำถามในจุดต่างๆ อย่างหลากหลาย การได้คิดบ่อยๆ และฝึกคิดเพื่อหาคำตอบในเวลาอันจำกัด น่าจะช่วยเพิ่มความสามารถให้คิดได้เร็ว ได้มาก ทำให้นักเรียนมีทักษะด้านความคิดแคล่วคล่องดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนที่คละกัน ทั้งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ แม้ผลการวิจัยจะเป็นไปตามสมมุติฐาน แต่ยังไม่อาจสรุปผลในแง่ที่ว่าหลังการทดลอง ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มเพิ่มขึ้นต่างกันหรือไม่/อย่างไร การวิจัยครั้งต่อไปอาจแยกทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ เพื่อศึกษาผลในแง่ดังกล่าว

2. การวิจัยครั้งต่อไปอาจทำการศึกษากลุ่มประชากรในช่วงวัยอื่น หรือวัยที่ต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลการวิจัยในช่วงที่เด็กมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ กัน